

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT WYCHOWANIA I KSZTAŁCENIA INTEGRACYJNEGO

Warszawa, 09 listopada 2020 r.

DWKI-WSPE.053.19.2020.JKP

Pan XXXXXXXXXX

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na petycję, która wpłynęła do Ministerstwa Edukacji Narodowej 4 października 2020 r., w sprawie podjęcia działań mających na celu automatyczne zwalnianie z zajęć wychowania fizycznego dzieci posiadających zaświadczenie o stopniu niepełnosprawności ze szczególnym uwzględnieniem niesprawności ruchowej, bez wymogu posiadania opinii lekarza w tej sprawie, uprzejmie informuję.

Doktryna nowoczesnego wychowania fizycznego jest wynikiem ewolucji poglądów – począwszy od takich, w których dominowało przekonanie o potrzebie kształtowania ciała (skoncentrowanie na fizyczności i nastawienie na zaspokajanie doraźnych potrzeb dziecka), aż po współczesne założenia postulujące wychowanie w trosce o ciało i zdrowie oraz całościową aktywność¹.

Cele wychowania fizycznego koncentrują się obecnie na rozwijaniu świadomości potrzeby aktywności fizycznej aż do wieku późnej dorosłości oraz silniejszym akcentowaniu aspektów wychowawczych, które mogą i powinny być obszarem działań nauczyciela wychowania fizycznego w ramach procesów pedagogicznych.

Wychowanie fizyczne pełni ważne funkcje edukacyjne, rozwojowe i zdrowotne: wspiera rozwój fizyczny, psychiczny, intelektualny i społeczny uczniów oraz kształtuje obyczaj aktywności fizycznej i troski o zdrowie w okresie całego życia, wspomaga efektywność procesu uczenia się oraz pełni wiodącą rolę w edukacji zdrowotnej uczniów.

Oczekiwania wobec współczesnego wychowania fizycznego wymagają nowych standardów przygotowania ucznia do całościowej aktywności fizycznej i troski o zdrowie. Wychowanie fizyczne to nie tylko przygotowanie sprawnościowe, ale przede wszystkim prozdrowotne. Pełni ono, oprócz swej funkcji doraźnej, również funkcję prospektywną (przygotowuje do dokonywania w życiu wyborów korzystnych dla zdrowia). W podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej/ponadpodstawowej widoczna jest personalistyczna

---

¹ Osiński W., (2011), *Teoria wychowania fizycznego*, Seria: *Podręczniki* nr 64, Poznań: AWF.

koncepcja wychowania oraz koncepcja sprawności fizycznej ukierunkowanej na zdrowie.

Wychowanie fizyczne dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym specjalnych, jest realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych i zajęć do wyboru przez ucznia, w tym: zajęć sportowych, zajęć rekreacyjno-zdrowotnych, zajęć tanecznych lub aktywnej turystyki.

Zajęcia z wychowania fizycznego zarówno te realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych, jak i te prowadzone do wyboru przez ucznia, prowadzą nauczyciele wychowania fizycznego zatrudnieni w szkole. Zajęcia wychowania fizycznego mogą być realizowane w obiektach sportowych znajdujących się w otoczeniu szkoły (np. korzystanie z hal sportowych).

W bloku tematycznym *Edukacja zdrowotna* zawarto treści dotyczące zdrowia i jego diagnozowania w kontekście przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym. Łączenie treści z tego bloku z wdrażaniem kompetencji społecznych sprzyja rozwijaniu poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i innych ludzi, wzmocnieniu poczucia własnej wartości i wiary w swoje możliwości. Treści w tym bloku wzmocniają znaczenie aktywnego i zdrowego trybu życia w celu jak najdłuższego zachowania sprawności i zdrowia.

Realizacja podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej/ponadpodstawowej z przedmiotu wychowanie fizyczne w bloku tematycznym edukacja zdrowotna powinna być dostosowana do potrzeb uczniów (po przeprowadzeniu diagnozy tych potrzeb) oraz do możliwości organizacyjnych szkoły. Warunkiem skuteczności realizacji tego bloku jest integrowanie treści z innymi przedmiotami, w tym np. biologią, wychowaniem do życia w rodzinie, wiedzą o społeczeństwie, edukacją dla bezpieczeństwa. Wymaga to współdziałania nauczycieli różnych przedmiotów, współpracy z pielęgniarką albo higienistką szkolną oraz z rodzicami. Niezbędne jest także skoordynowanie tych zajęć z programami edukacyjnymi dotyczącymi zdrowia i profilaktyki zachowań ryzykownych lub chorób, oferowanymi szkołom przez różne podmioty.

Do realizacji treści nauczania przedmiotu wychowanie fizyczne, należy włączać uczniów czasowo lub częściowo zwolnionych z ćwiczeń fizycznych. Dotyczy to kompetencji z zakresu wiedzy w każdym bloku tematycznym oraz wybranych kompetencji z zakresu umiejętności ze szczególnym uwzględnieniem bloku edukacja zdrowotna. Nauczyciel powinien tak dobierać zadania, aby z jednej strony nie przerastały one możliwości ucznia (uniemożliwiały osiągnięcie sukcesu), a z drugiej nie powodowały obniżenia motywacji do radzenia sobie z wyzwaniami. Zadaniem szkoły jest kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, w tym wdrożenie ich do zachowań

higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób, a ponadto ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się, korzyści płynących z aktywności fizycznej, a także stosowania profilaktyki.

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego przewidują dwie możliwe formy zwolnienia z zajęć wychowania fizycznego. W pierwszym przypadku dyrektor szkoły zwalnia ucznia z wykonywania określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach wykonywania tych ćwiczeń wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii². W drugim przypadku dyrektor szkoły zwalnia ucznia z realizacji zajęć wychowania fizycznego na podstawie opinii o braku możliwości uczestniczenia ucznia w tych zajęciach wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii³.

Powyższe kwestie, w tym wymienione regulacje prawne, dotyczą również uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, w tym np. ruchową. W systemie oświaty dzieckiem/ucznikiem niepełnosprawnym jest dziecko/uczeń posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego⁴ wydane ze względu na rodzaj niepełnosprawności wymieniony w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym*⁵. Dotyczy to dzieci i młodzieży niepełnosprawnych tj.: niesłyszących, słabosłyszących, niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Należy przy tym podkreślić, że nie każde dziecko/uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na ww. rodzaj niepełnosprawności albo posiadający orzeczenie o niepełnosprawności lub

---

² Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. *w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 373).

³ Zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia.

⁴ Wydawane zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. *w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1743).

⁵ Zgodnie z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1309).

o stopniu niepełnosprawności⁶, będzie wymagał zwolnienia z wykonywania określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego lub zwolnienia z realizacji zajęć wychowania fizycznego. Opinia lekarza i decyzja dyrektora szkoły w tej sprawie powinna dotyczyć indywidualnie danego ucznia, w tym niepełnosprawnego, z uwzględnieniem jego potrzeb i możliwości psychofizycznych.

Zatem, w opinii Ministerstwa Edukacji Narodowej żądanie zgłoszone przez Pana w petycji nie znajduje uzasadnienia.

Z wyrazami szacunku

Marzenna Habib
Zastępca Dyrektora
Departament Wychowania i Kształcenia
Integracyjnego
/ – podpisany cyfrowo/

---

⁶ Wydawane do celów innych niż edukacyjne na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.), i rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w *sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności* (Dz. U. z 2018 r. poz. 2027, z późn. zm.).